

3. Головка А.Н. Вакцинопрофілактика колибактеріозу телят і її економічна ефективність / А.Н. Головка // *Вет. Медицина України*, Х.: 2000. 207 с.
4. Головка А. Ешерихіоз (колибактеріоз) тварин / А. Головка, В. Ушкалов // *Вет. Медицина України*. 2004. №2. С. 6–9.
5. Довідник лікаря ветеринарної медицини / П.І. Вербицький, П.П. Достоевський, В.О. Бусол та ін.]. К. : Урожай, 2004. С. 76–79.
6. Зароза В.Г. Колибактериоз новорожденных телят / В.Г. Зароза, Г.А. Бурова, В.Г. Бузов // *Ветеринария с/х животных*. 2008. №4. С. 10–17.
7. Лечение и профилактика при колибактериозе / [С.Ш. Абдулмагомедов, А.А. Рашилов, А.Д. Алиев, К.А. Карпущенко] // *Ветеринарная патология*. 2009. №2. С. 49–50.
8. Потоцький М.К. Ешерихіози / М.К. Потоцький // *Вет. медицина України*. 2010. №9. С. 23–25.
9. Факторні хвороби сільськогосподарських тварин / В.П. Литвин, Л.В. Олійник, Л.Є. Корнієнко та ін.; За ред. В.П. Литвина, Л.Є. Корнієнка. Біла Церква, 2002. 368 с.

УДК 619:616.981.25:636.2.053

ТИРСІН Р.В., ЯРЧУК Б.М., ДОВГАЛЬ О.В., БЛИК С.А., ШУЛЬГА П.Г.,

кандидати вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КЛІНІКО-ЕПІЗООТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИПЛОКОКОЗУ ТЕЛЯТ

Вагомим чинником розвитку диплококозу телят є ослаблення загальної й специфічної резистентності організму молодняка, що мають місце на фоні порушення умов годівлі й утримання як телят так і глибоко тільних корів. Ензоотичні спалахи диплококозу телят здебільшого мають місце у зимово-весняний проміжок часу. Для диплококозу телят притаманний гострий перебіг хвороби, для якого характерними є токсико-септичні процеси, зокрема гіпертермія, загальна слабкість організму тварини, гіперемія слизових оболонок. Згодом у хворих телят з'являються симптоми ураження легень, суглобів, травної системи, іноді для диплококозу притаманний розвиток проносу. Хворі на диплококом телята гинуть упродовж кількох діб за ознак набряку легенів.

Ключові слова: диплококоз, телята, інфекція, септицемія, пневмонія, артрити.

Хвороби молодняка великої рогатої худоби інфекційної природи посідають одне із провідних місць у структурі патології даного виду тварин. Левова частка хвороб телят раннього віку припадає на шлунково-кишкові захворювання, які супроводжуються розладами травлення [1].

Згідно з науковими даними диплококова інфекція телят є досить поширеною інфекційною патологією. Поряд з іншими хворобами органів травлення диплококова інфекція телят спричинює значні економічні збитки у господарствах, що займаються вирощування великої рогатої худоби [4].

Система превентивних заходів у галузі скотарства не завжди передбачає застосування специфічних засобів профілактики інфекційних хвороб великої рогатої худоби, зокрема й хвороб телят раннього віку. В силу чого спалахи диплококової септицемії телят є досить поширеним явищем у скотарстві. На організацію лікувально-профілактичних заходів у неблагополучному щодо диплококової септицемії телят витрачається багато часу, матеріальних і фінансових ресурсів. Навіть за активної фармакотерапії, яка ґрунтується на використанні антибіотиків, пробіотиків, імуномодуляторів рівень захворюваності і летальності за диплококової інфекції лишається досить значним [3,4].

Спалах диплококової септицемії телят на молочнотоварній фермі СПОП «Відродження» виник раптово, мав гострий і підгострий перебіг і супроводжується ознаками септицемії.

За гострого перебігу диплококової септицемії телят, який мав місце на самому початку ензоотичного спалаху захворювання, в інфекційно хворих тварин відмічали значну загальну слабкість, що виникала раптово. Телята за такого перебігу інфекційного процесу не могли підвестися. У таких телят мало місце виділення з носової порожнини кров'янисто-пінистого ексудату. Кон'юнктива ока, слизові оболонки носової і ротової порожнини перебували у стані гіперемії, містилися чисельні крапкові геморагії. Пульс у телят за гострого перебігу диплококозу був пришвидшеним, дихання напружене і ускладнене, температура тіла трималася у межах 41-42 °С. Згодом загальний стан телят з гострим перебігом диплококозу значно погіршувався, і за 24-48 год. з моменту прояву видимих клінічних симптомів захворювання такі тварини гинули.

За підгострої форми прояву захворювання також мали місце ознаки септицемії, проте виражені вони були у значно меншій мірі, при порівнянні з гострою формою перебігу диплококозу. За зазначеної форми перебігу інфекційна хвороба тривала від 3 до 4 днів і у випадку відсутності лікування хворі телята також гинули.

По мірі розвитку ензоотичного спалаху диплококової септицемії телят, у випадку коли хворі телята не гинули, подальший клінічний прояв інфекції проявлявся по-різному, що в першу чергу було зумовлено локалізацією основного патологічного процесу в організмі. Зокрема за диплококової септицемії у хворих телят здебільшого вражалися легені, розвивалася диплококова пневмонія, та травна система. У окремих телят мало місце ураження суглобів, захворювання перебігало у вигляді диплококового артрити.

За кишкової форми перебігу диплококової інфекції калові маси були рідкими, пінистими з домішками крові. Хворі на кишковий диплококом телята досить швидко слабшали, у них стрімко розвивалося схуднення, очі глибоко западали в орбіти. У випадку ненадання лікарської допомоги такі телята гинули упродовж 2-3 діб.

У випадку виникнення диплококової пневмонії, поряд з загальними ознаками, які властиві для септицемії, упродовж 3-5 днів з'являлися гострі напади сильного кашлю, який був частим, такі напади повторювалися у середньому через кожні 30 хвилин. Під час таких нападів кашлю також мали місце значні витоки з носової порожнини. Загальний стан інфекційно хворих телят погіршувався і згодом, за умови ненадання лікувальної допомоги, частина з них загинула на 7-й день після прояву клінічних ознак захворювання.

За виникнення диплококових артритів окрім загальних ознак, які властиві для септицемії, мала місце хворобливість і набряки суглобів. Рівень летальності за суглобової форми диплококозу, у порівнянні з диплококовою пневмонією, була незначною.

Також за ензоотичного спалаху диплококозу телят реєстрували хронічну форму перебігу захворювання, за якої клінічні симптоми захворювання були менш вираженими, ніж за гострого і підгострого перебігу захворювання. Зазначена форма перебігу диплококозу мала місце серед старших телят, і реєструвалася по закінченні ензоотичного спалаху захворювання. Тривалість такої форми перебігу була значною. За такої форми перебігу диплококозу хворі телята у більшості випадків одужували.

В цілому що на гостру форму перебігу диплококозу захворіло 34 теляти, з яких 8 тварин загинуло. Рівень летальності за зазначеної форми перебігу становив 23,5%. Показники захворюваності і летальності за підгострої форми перебігу диплококозу у порівнянні з гострою, дещо відрізнялися. А саме на таку форму перебігу захворіло 18 телят, з яких загинуло 5, а рівень летальності склав 27,7%. Загалом на підгостру форму диплококозу в 1,88 рази менше захворіло телят ніж на гостру.

Рівень захворюваності на хронічну форму перебігу диплококозу становив 3,04 %, і по цій групі телят із 12 захворівших всього загинули 2.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Есепенок В.А. Стрептококкоз сельскохозяйственных животных (методическое пособие по диагностике) / В.А. Есепенок, А.А. Конопаткин, А.К. Кириллов // М. 1997. 20 с.
2. Куриленко А.Н. Бактериальные и вирусные болезни молодняка сельскохозяйственных животных / А.Н. Куриленко, В.Л. Крупальник, Н.В. Пименов. М.: Колос, 2006. 296 с.
3. Субботин В.В. Профилактика желудочнокишечных болезней новорожденных животных с симптомокомплексом диареи / В.В. Субботин, М.А. Сидоров // Ветеринария. 2001. №4. С. 3-7.
4. Факторні хвороби сільськогосподарських тварин: монографія / [В.П. Литвин, Л.В. Олійник, Л.С. Корнієнко та ін.; За ред.: В.П. Литвина, Л.С. Корнієнка.] Біла Церква: Білоцерк. держ. аграр. ун-т, 2002. 367 с.